

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek
▼ mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijat.“ ▼ Rojanu pri Trstu, številka 3.

Poštno-hranilničnega računa številka 864.139.

KRVAVI PLES.

(Balkanska povest. — Spisal I. V. Starogorski.)

(Konec.)

X.

Odkar je bila vjeta Kosenka in ni bilo po Vjeruši nikjer sleda, je bil Žarko ves obupan. Govoril je malo. Izogibal se je družbe in videli so ga celo, da je večkrat jokal Slaviša ga ni mogel razvedriti. Storil je vse, da se snide z roparji. Po oni bitki pri Selcih je krenil v „orlova krila“, misleč in se nadejaje, da najde ondi nevesto in Vjerušo. Pa ni ju našel. Kaj naj prične? Pustiti devo v rokah krvolokov, da se posmehujejo njeni nedolžnosti? Že pri tej misli je bil ves iz sebe. Lovil se je za glavo, tekal sem in tja in vpil: „O Jezus, Gospod Jezus!“ Tovariši so ga sočutno tolažili. Slaviša je prehodil vse strani, kjer se je nadejal, da bi moral biti Vjerušo s Kosenko. Pustil je Žarku, da je vzel najhrabrejše junake in iskal sam in hodil v vasi poizvedovat. Našel je lenemo drevje, pogorišča, trohnujoča trupla. Vasi Saleš in in Dolovian je našel do cela požgani. Begunci so mu povedali, da je bil sam Osvinbeg s svojo družaljo. In kam bi naj šel Osvinbeg? Gotovo iz mesta! Ako so krenili v gorovje, je mogoče, ker bi drugače tudi požgali Selce. Holuban ni mogel biti, ker do Doloviani ni utegnil priti. Toraj bo Osvinbeg!

Ostali vodje stašev so zvedeli, kaj se je pripetilo. Akoravno so podobni ropi bili na dnevnem redu, vendar je spekla vsakega ta vest. Poznali so povsod priljubljenega Pavloviča in njegovo Kosenko. Osvinbegu so pa bili vsi gorki. Najbolj pa je razburila vest, da je zmanjkalo Vjerušé njega, ki je ljubil svoj dom, ki je stavil svoje življenje, da je mogel doprinesti domovini bodisi še tako

neznatno žrtev. Vjeruša, oni humorističen veseljak, ki ni prišel nikdar v nobeno zadrego, je vklenjen, ali celo že mrtev? To je zavrelo med vstaši!

Slaviša sam, kojega četa se je zelo ojačila, je prišel do zaključka, da treba naskočiti mesto Tetovo in obesiti trinoga. Sedaj, ko sta izginila Kosenka in Vjeruša, je pa pozval vodje vstašev in sklenili so z združenimi močmi napasti mesto in osvetiti vse žrtve. V teh par dneh, kar je Kosenka bila vjeta in ko je ušla begu, je ta pustošil in razgrajal, da je plakalo trdo kamenje. —

V oddaljenih krajinah, blizu Črnogore so pa pokale puške in Turki, katerim so pomagali bejni Arnavti, so bežali pred ostrimi noži in smodnikom vstašev. Gustinje je bilo napadeno, beg je všel komaj. Pa dobili so ga vstaši in ga nataknili na kol. —

Slaviša je počival že v vasi Borovice in čakal drugih vstaških čet, koje se imajo sniti tu. Vrhovni poveljnik je bil Slaviša, junak nad junaki in maščevalec. Žarko tudi tu ni opustil, da ni šel okrog, upajoč najti sled za ljubim dekletom.

Solnce je bilo še na nebu, ko se vrne. Slaviša mu je šel vsakokrat nasproti, vedoč, da se vedno vrača prazen. Ali ko ga zagleda sedaj, vselega in smejočega, se je začudil. Žarko pa je zdirjal k njemu in ga objel

„Bratec, našel sem jo, njo, za katero mi je pokalo srce!

V tem je že prišla Kosenka in ostali. Slaviša je pogled nanjo tako prevzet, da od radosti in sočutja ni mogel govoriti. Molče ji je šel nasproti, molče ji je stisnil roko. Pri tem jo je pa pogledal tako prisrčno v blede obraz in temne oči, da je čutila, kako je ginjen. Bog ta grozen človek, ki v klanju ni poznal milosti, kojega se je bal sleheren sovražnik, je bil mil in blag pred njo. Da, solze so lesketale v njenih očeh.

Prihodnja številka izide 27. oktobra.

Kosenka je tako prevzelo veselje, da je sprva zajokala, potem pa se je jela smejati. Ako cloveku po dolgih, bridkosti polnih urah zasije žarek sreče, re ve, kaj bi začel.

„Hvala Gospodu,“ reče Slaviša, „da te je čuval in rešil. Povej, Žarko, kako si jo našel?“

„Dobili so jo moji ljudje na neki skali blizu Sel. Všla je preganjalcem. Tri je pobila s kamenjem, druga dva smo pa vjeli. Sam svojim očem nisem verjel, da je to moja Kosenka, tako je bila prepadena. Sedaj je že zopet dobila nekoliko barve!“

„Toraj so Turki kje blizu?!“ dč Slaviša ko je slišal to.

„Sam Osvinbeg leži s svojo tolpo v vasi Gaidi. Povedala sta mi vjeta Turka. Bil je v gorovju in iskal nas, ker pa je zvedel, da mislimo napasti Tetovo, se je vrnil.“

„Za Boga?! V gorovju in nismo se srečali?!“ je vzkliknil Slaviša.

„Da, vodil ga je oni Glišo ako se ga še spominjaš, da bi ujeli tebe. Naleteli so na begunce, kjer je bila Kosenka z Vjerušo in vse poklali.“

„Glišo?“ Slaviša je vzdignil roke proti nebu „Jezus, lastni ljudje služijo sovragu tvojemu in domovini! — Ali dobim ga!“

„On je že sojen,“ reče Kosenka. „Ko sva hotela pobegniti z Vjerušo, nama je zastavil pot. Vjeruša ga je pobil in jaz sem odbežala sama.“

„In Vjeruša?“

„Rekel je, naj bežim, on da ostane sedaj, da jih zmoti. Slišala sem še, da je klical stražo.“

„Vedel sem, da jim napravi zmedo! Čudno, da nekaj namerava! — Tovariši, nocoj posetimo bega v Gaidi!“

„Turkov je mnogo! je rekla Kosenka.

„Pomoči ne moremo čakati, ker nam prej odide v mesto Sv. Martin in sv. Jurij nam pomagata.“

Ko so slišali vstaši, da odrinejo na plesišče, kjer se gode z noži in smodnikom pozdravlja, se jih poloti razbrzdano veselje. Že, da se je našla Kosenka so vrskali in pevali, sedaj pa je postalo še vse veselejše. Meči in handžari so se lesketali, čepice letele v zrak, prav kakor takrat, ko so menili odriniti reševat Slavišo in Žarka. Še večji ponos jih je navdajal, ker so imeli med seboj poveljnika, ki jim je zagotavljal poraz sovragov. Nek glas je jel peti in odzvali so se drugi:

„Aj, aj, mili Bože, daj,
ili ljubu, ili raj...“

Med tem, ko so vstaši zapuščali Borovice, je divjal Osvinbeg v Gaidi. Izgubo Kosenke ni mogel preboleti in je razsajal, kakor okrutnež. Njegovo jezo so čutile bližnje vasi. Tam, kjer so prebivalci pobegnili je opustošil in požgal vse, v drugih pa

polovil, kar je našel in se znašal nad njimi. Moške je moril na mestu, ženskam, posebno mladim, je pa pripravljajal muke. Vojaki so se znašali nad njimi, hujše kot živina in jih polagoma morili. Prava Sodoma in Gomora! Mlade ženske so pa vzeli seboj.

Nastala je noč. Mesec je vzplaval na nebesni obok, ali zakrili so ga oblaki ki so se vlačili ob obzorju. Okrog turških ognjev so razsajali Turki in se krohotali vzklikom ugrabljenih mladih žen in deklet. Tu pa tam je vzel kateri ogorek in ga pritiskal na noge devici ali na prsi, kamor je pač dosegel. Nekterih je obšla že slabost in so se onesvestile. Lopovi so je prijeli za noge in je pomolili nad ogenj, da so lasje v bujnem ognju zaplapolali. Od bolečin se zvijajoči žrtvi so še kočečno zarezali vra. —

Turške straže so skrbno čule

Bilo je že pozno, ko je zaskvikala sova.

„Ibrahim,“ pokliče stražnik tovariša. Ali si slišal?

„Sova je bila.“

Za nekaj časa reče z pet oni:

„Ibrahim pri Mohamedu, v tem kraju je mnogo sov!“

Ibrahim jame poslušati. Tu pa tam se je sliša o, kako je zakričala sova.

„Res, Izmail, mnogo sov je tu!“

„Ibrahim,“ mene je strah teh ptičev?!“

„Strahopetnež, da bi ne videl raja! Kaj ti more sova?“

„Kaj pa, ako niso sove?“

„Kdo pa?“ vpraša Ibrahim in zopet poslušaj. Ker pa je bilo vse tiho, se pomirita.

Kinalu ua to zopet opozori Izmail tovariša na šum.

„Kaj se plašiš? Veter je zganil vejevje, ali pa kako stvar.“

Ali bili so vstaši ogleduhi. Videli so vse, kar so počenjajli Turki. Obkolili so celo vas in čakali povelja. Ni preteklo pol ure potem, kar se zasveti vas. Požar izbruhne na dveh koncih in objame naglo vso vas.

Turki osupnejo. Jamejo kričati in se umikati iz vasi, da jih ne pokoplje goreče tramovje.

V tem so pa jele od vseh strani pokati puške. Pri svitu ognja so videli vstaši meriti in strei so postajali vedno gosteji. Luna je stopila iz oblakov, kakor priča in oznanjevalka, da je nocoj napočila ura osvete. Tako se je vnela bitka ob mesečni svetlobi in sv. tu ognja. Turki so jeli streljati in se zagnali v jedno smer, da pretrgajo vstaški oklep in jim pridejo za hrbet. To se jim posreči, ker je bilo vstašev premalo. Sama hrabrost pa ne vzdrži številu. Nastale so posamezne gruče in tolpe boreče se na svojo roko. Žvenk orožja

je polnil in dramil tiho noč strelj hropenje in vzkliki so se spajali s prašketanjem ognja. Vstaši in Turki so se borili mož proti možu.

Največjo grozo je razširjal Slaviša in Žarko. Kakor povsod so se Turki ogibali obližja Slaviše in branili so se le oni, ki so bili prisiljeni. Pa šli so v gotovo smrt.

Ilija, oni ogromni vstaš, je pa mahal s svojo lopato, da so se priklanjale turške glave, kakor težka rž pred vetrom. Kamor je stopil je širil grozo. Sopel in gledal je kakor podivjani bik in rjul, da so turški meči nehote omahovali. Tu so bežale gruče Turkov, tam vstašev. Ilija, kjer je zagledal silo, je privrešal, kakor tiger in razgnal kakor veter suho listje.

„Sejntan, sam Sejntan!“ so vpili Turki. Le Osvinbeg je še vžigal pogum. Mraz ga je tresel, ko je videl delo Ilije in srce se mu je stiskalo strahu, videč, da se mu bliža vedno bolj grozni Slaviša. Hrabril je svoje in jih zbiral krog sebe....

Ko se je oglasilo orožje vstašev, je Vjeruša planil po koncu.

„Pokažite vam,“ je momljaj, tudi jaz vam pokažem da je moja glava vredna več, kakor turške kuge. — Tfu... dovolj dolgo sem moral biti med temi grdeži in jim govoriti. Gospod Kriste mi oprostite, da sem jim lagal.“

Ali jela mu je presti huda.

Vstaši ga niso poznali in moral se je varovati, da ga ni kateri poslal v vice.

„Tfu... če nobena vrana ne zakroka nad mano, me mahne Ilija s svojo lopato. Še blizu mu ne smem, ker mi gotovo odnese čepico sapa, katero dela s svojim zamahom. — Nú, Slaviša jim tudi pušča prevročo kri, kakor vsak zdravnik. Žarko pa že zna čemu bodo Turkom vdovice... tfu“

Slučno je presojeval borilce in se ogibal vstašev.

Vraga, mene starca bi radi,“ je zastokal Vjeruša in se vrgel na tla. „Preveliko šalo si dovoljujejo z menoj... tfu! — Ali vsega tega je kriva baba... Da bi vas volje snedil, psi mearsarski! — Že vidim, da moram nekako napraviti, drugače šč mene zmešajo med otrobe.“

Poiskal je vstaša, mu vzel obleko in se preoblekel. Med tem delom je sopel, skakal in se zopet metal med trupla. Ko je bil preoblečen je skočil med Turke.

„Da vas ozdravim in rešim glavobola!“ je zavpil in jel klati.

Pr moč je premoč!

Bojna sreča je bežala od vstašev in Turki so zmagovali. Vstaši so se sicer borili ali padlo jih je že veliko. Vjeruša je opazil to.

„Há vi stekla teleta, kože mohamedanske, naj vas race! M slite, da bo Vjeruša hodil z vami? Da u vam popra! Alo... po njh! Kolji!“

Vstaši so ga spoznali in še z večjo jakostjo sekali. Pa to je bila že zadnja sila umirajočih.

„Kolji!“ je rjul Vjeruša. Pfu... Slaviša, ali pa ti Ilija, pošljita bega k Mohamedu.“

Ali ona sta imela opraviti dovolj v svojo obrambo.

Konečno je Slaviša prišel do bega. Dva jaka borilca sta planila drug na drugega.

Žarko je ojazil opasnost.

„Slaviša, rešimo se! Premoč je in ne zdržimo!“

„Rešite se, jaz ostanem! Padem ali rešim kraj krvoloka!“ je odvrnil Slaviša in pobil hrusta, ki je zahropil od strani po njem. Tovariš padlega je skočil naut in padel. V tem se je zlomila Osvinbegu ob Slavišinemu meču sablja. Beg je odskočil in vstrelil na Slavišo s samokresa od strani in ga zadel v sence.

„Jezus, moj dom...!“ je vzkliknil in padel.

Žarko je zahropel, Vjeruša zarjovel kakor razjarjena rž, Ilija pa pridivjal uprav kakor podivjani bik in razširil strah.

Ko je padel Slaviša so Turki zavpili od veselja in s podvojeno močjo planili po vstaših. Ti so jeli neredno se umikati, le Ilija je še vztrževal s svojo silo bližuje.

Turki že zmage pijani so se strnili in obkollili vstaše, ki niso hoteli zapustiti bojišča. Ti so deli da morajo pasti, ali drago morajo dati svojo kri.

Med tem se je nekaj pripetilo. Nove čete vstašev so se pojavile na bojišču. Bili so oni, ki so prišli, da se združijo s Slavišom, da jih popelje nad Tetovo.

Jutranja zora je že rdela, ko se pojavijo na bojišču Turki so se sicer vrgli na nje, ali vstaši so jih razbili. Jeli so bežati na vse strani. Tolpe vstašev so se odtrgale od čete in zasledovale begunce, pobijaje slehernega.

Tudi Osvinbeg je videč, da je poražen. Jel je bežati.

Vjeruša mu zastavi pot. Izgledal, je kakor ogromen kovaški meh.

„Počakaj, prijatelj! Še nismo gotovi! Rad bi ti nekaj povedal! Tfu... Slaviša je padel... prokleta... tfu! Misliš, da se tebe ne prime nož? Ko prideš k Mohamedu sporoči mu pozdrav in povej, da te pošilja stari Vjeruša... Tfu!“

Med tem je že ležal Osvinbeg s prebito glavom na tleh. Vjeruša ni čakal, da mu vse pove, ampak mu je potem pripovedoval, ko ga je že podrl.

Bitka je jemala konec. Le posamezne tolpe so se še podile čez krvava trupla in se klale. Jutranje solnce je zrlo že na krvavo plesišče in se kopalo v lužah krvi in obsevalo še drhtajoča trupla.

XI.

Mala peščica vstašev Slaviše se je zbrala z drugimi kraj mrtvega vodje. Vsem se je videla globoka tuga. Veliko žrtev je zahtevala bitka, mnogo junakov je padlo, med njimi vodja sam. Nekateri so bili ranjeni, Žarko je zgubil desnico. V besnem boju, mu jo je odsekal nek Turek in bilo bi po njem, ako bi ravno ne došla pomoč. Čvrst mož ni omedlel, akoravno je izgubil mnogo krvi. Slab je bil tako, da so ga morali nesti. Grenko je plakal za padlim pobratimom.

Vjeruša je stal zraven s povešeno glavo. Nemo je zrl v blede obličje Slaviše. Ni mu zaigrala v očeh nobena solza. Pač pa je v njegovih prsih divjalo in grlo mu je stiskala neka nevidna moč. Konečno se je stresel in zaklical s tresočim glasom:

„Domovina moja! Tvoj sin je padel . . . Padel je v bran naroda!“

In stoprav sedaj je zaplakal kakor dete.

Vstaši so pokopali svoje z vodjem in nasuli visoko gomilo. Na njo so zasadili sabljo po čez handžar. Drugega križa ni bilo. Junakom se spodobi, da dobe znamenje odrešenja iz snovi, s katero so delali za rešenje.

Po končanem pogrebu se zasliši glas Vjeruše, slovesen in silen.

„Bratje, pokleknimo . . . ! Oče naš, kateri si v nebesih . . . —“

Vsi so popadali na kolena, molili za padle rojake. Solnce je zrl na branitelje svojih svetinj in tugovalo. —

„Kje je Kosenka?“ je vprašal Vjeruša, ko so odhajali z bojišča.

„Ostala je v Selcih“, je rekel Žarko.

„Toraj se rešila? Slava Gospodu Bogu!“ je vzkliknil Vjeruša. Nato je jel izpraševati, kako se je rešila.

„Hrabro dete“, je kimal, ko je čul, kako se je ubranila Turkov. Ali takrat ni pljunil, kakor je imel navado, ako se je čemu čudil, hudoval. „Kaj poreče, ko zagleda Žarka brez roke?“

Kaj je rekla, je zvedel, ko so prišli v Selce. Objela ga je in zaplakala. Nato pa rekla slovesno:

„Sedaj mi je veliko ljubši, ker je že dal domovini svoje ude in kri. Drugo roko pa vzamem jaz, ki sem tako srečna, da me ljubi junak!“

Vse je navdušila ta izjava.

Vjeruša je dejal ginjen:

„Gospod Jezus naj njima ostale dni podari v sreči in miru! Dovolj sta že pretrpela!“ — —

Minilo je več tednov. Krvavi ples, ki se je zaplesal pri vasi Gaidi ni ostal brez posledic. Tudi po drugih krajih so planili vstaši na osvobojenja

delo in zaplapolalo je po vsej Turčiji. Ta ni mogla več vzdržati miru in krotiti vstaše. Prišle so na pomoč druge države. Avstrija in Rusija sta nastopili z grožnjo, da napravita mir z orožjem, ako se milejše ne postopa s podložnimi kristjani. Zahtevali sta, da se dadó raj pravice in sta mirili vstaše z obljubami. Tudi sultan je obljubil in raja je upala, da bo bolje. Nekatere čete vstašev so odšle, da s zopet postavijo domovja in čakale na obljube. Tudi Žarko, ko je že nekoliko ozdravel, se je vrnil s Kosenko in Vjerušo v Rešetetiče, ki so še stale nedotaknjene. Kosenka je dejala, da mora Vjeruša osta i pri njima, da nadomestuje deda, v kar je starec zadovoljno privolil.

Ker se pa ni ničesar slišalo o obljubljenih rečeh in se razmere niso izboljšale, so se jele zopet zbirati čete. Le zima je preprečila vstajo. Ko pa so ozeleneli vrhunci balkanskih gorá, so jele pokati tudi puške.

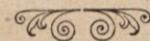
Rad bi šel Žarko med nje pa brez roke ni bil za orožje. Tudi Vjerušo je še vleklo, da mu je Kosenka komaj ubranila, češ, da je dovolj star in potrebuje miru.

Med vstaše se je pa zanesla strašna bolezen — nesloga. Mesto, da bi reševali domovino, so se jeli pobijati med seboj na korist skupnemu sovragu — Turčinu. Rzsodne ljudi je to bolelo in Vjeruša je včasih pljuval in klel, da se je jela Kosenka jokati. Nato je seveda odnehal, a ni ga več veselilo v domovini.

Nagovoril je Žarka, da zapuste sedaj domovino, kjer je za človeka opasno. Ni sicer lepo, je dejal, ampak ne kaže drugega. Še v bran se ne moreš postaviti. Tako so si poiskali nov dom v svobodni Črnigori.

Predno so odšli, je obiskal Žarko z ljubko ženico in dedom Vjerušem grob padlih junakov pri Gaidi. Kosenka je položila zelen venec na grob in objubila že zarjaveli križ iz orožja.

Molče so pomolili za duše onih, kojih trupla trohne pod tem hribčekom. V srcu naroda pa bo zapisano, dokler bo še kak človek, da ondi počivajo junaki, ki so se žrtvovali na žrtveniku vere in domovine.

Slovenci in Slovenke!

Spomnite se družbe sv. Cirila in Metoda.

Domačim goram.

(Speval — Zvonimir Masle.)

Žarite ve, gore, v daljavi,
žarite, goré domovine,
in zopet v podobi sanjavi
budite mladostne spomine :

ko v jutru sem svoje mladosti
med vami brezskrbno pohajal
in pil sem veselja sladkosti
in čas sem prostosti obhajal...!

Vzkipeva srce mi radosti,
zaman se vzdržujem veselja,
ko v čili, mladostni hitrosti
poraja se vedno mi želja :

hiteti le v vaše naročje,
kjer vsaka je stvar slikovita,
kjer čarno blesti vodotočje
in zlata poljana procvita.

Ni dano mi v vaši sredini
živeti v dejanjski širjavi —
priklenjen sem v tožni tujini,
prepoln domovinske ljubavi ;
tu solnce taisto mi sije,
kot zrete ve, gore, je mirno —
a vendar srce mi tu bije
strastneje, za vas je nemirno...!

V procvitu junaške mladosti
oviran moj duh ni nikoli,
v poletu neznane hitrosti
med vami ozdravi si boli. —

A, kadar jesenski i časi
zavejejo v moje življenje,
med vami bom stopal počasi —
utešil dovolj hrepenenje...!

Žarite ve, gore, v daljavi,
žarite, goré domovine,
in zopet v podobi sanjavi
budite mladostne spomine !

Vzgoja nekdanj in sedaj.

(Iz češčine. — Priredila Hedv. Podlipška.)

a) V vasi.

Pri Novaku so zajutrkovali. Na mizi ste stali dve veliki, glinasti skledi, jedna polna krompirja, a druga kisle repe. Gospodar z gospodinjo, deklica, dva dečka šolarja — Martin in Jurček — pa štiriletno dekletce Verica, katero je držala mati v naročju, so lupili topli krompir ter ga prigrizovali k repi, da jih je bilo veselje gledati. Posebno dečkoma je kar pot tekkel raz čelo.

Ako bi Rotšildu katerikrat fazan tako teknil, gotovo bi ga plačal trikratno.

Ko je bil pred vsakim dečkom že lep kupček olupkov, položila sta žlici na mizo, obrisala

si usta, skočila raz klopi prekrizala se in glasno molila. Na to pa rekla : „Bog plačaj za zajutrek !“

„Bog Vama blagoslovi !“ je odgovorila mati. „Mamica prosim Vas, dajte nama košček kruha,“ je prosil Martin.

Mati je vzela hlebec ter odrezala vsakemu precejšn' kos.

„Tu imata vsaki svoj kos, da se ne bosta pripravala pri delitvi.“

„Da ne bodem slišal od Vaju tožbe !“ je opominjal oče. „Kateri pa bode danes ministriral ?“

„Jaz“, se je oglasil mlajši Jurček.

„Torej lepo pazi, da se v „Confiteoru“ ne zmotiš, v šoli pa glejta, da bosta znala, sicer —“ in Novak je pomenljivo pogledal šibo v kotu za podobo.

Dečka sta vzela torbici pod pazduho, kapici na glavo ter se poslovila. Bežala sta po veži, da je kar grmelo pod njima.

Lica so jima cvetela, oči radosti žarele.

Ko sta prišla opoludne domov, je bil Martin objokan, Jurček pa se je veselo smehljalo.

„Zakaj si jokal ?“ je vprašala mati Martinka.

Mamica, v šoli ni znal, je tožil Jurček veselo. „Dobil je pet na roko in gospod učitelj je rekel, da ga morate doma kaznovati.“

Martin je rokama zakril obraz ter začel vno-vič jokati.

Mati je resno pogledala oba dečka. „Tako ? Ti, Martin, nisi znal, a Ti, Jurček, si vesel, da ga moreš tožiti ? Šibo sem !“

Dečkoma se ni hotelo iti po šibo.

„Šibo sem !“ je dejala mati ostro, „sicer pokličem očeta.“

Pr teh besedah sta poskočila oba ter hitela po šibo.

Najprvo je kaznovala mati s šibo Martina, potem pa Jurčka, ki se je veselil, da bo Martin tepen.

To je Jurčka grozno bol-lo. Domišljeval si je, da se mu je storila krivica, zato je začel glasno jokati.

Ko je zaslišal Novak dečka jokati, je prišel v sobo ter vprašal, kaj se zgodilo.

„Martin ni znal, Jurček pa je bil vesel, da ga je zamogel tožiti,“ je dejala mati. „Dobila sta oba.“

Tako je prav in ako ne bodeš tiho, dobiš bodeš od mene še več,“ je zavpil oče ostro na mlajšega.

„Gospod učitelj je rekel, da bi kaznovali Martina tudi doma, to sem že storila,“ je pravila mati.

„To je priden gospod učitelj, je pohvalil Novak. „Ko prideš popoludne v šolo, mu poljubi roko ter reci : Bog plačaj za kazen, gospod učitelj !“ — razumeš Martine ?

„Da,“ je odgovoril Martin jokaje.

* * *

Kako se je v štiridesetih letih spremenilo pri Novaku!

Ako bi pokojni dedek vstal iz groba, ne poznal bi več hiše, v kateri je gospodaril toliko let!

Vsa je prezidana, streha je krita z opeko. okna večja — s zagrinjali, v sobi imajo sedaj dve omari, tudi drugo pohištvo je skoraj vse gosposko.

Kakšna je ta sprememba! Prej je bilo vse priprosto, da siromašno, a sedaj — vse krasno, kakor v župnišču, da še lepše.

Stari Novak je že davno odstopil gospodarstvo sinu. Osobenkuje v mali sobici, ki je ostala nespremenjena, toda njemu ugaja ta mala sobica. ne more se na te — kakor pravi — novomodne sobe navaditi.

Gospodar pa je Jurček — Martin se je priženil drugam, Novi gospodar posebno gospodinja — uredila sta vse po novi modi — ter sta tudi ponosna na to.

Zjutraj je sedem ura. Otroci še spe.

„Francek“, budi mati najstarejšega sina, vstani zajutrkovati, bode kmalu čas za v šolo!

„Kako pa, da deček danes tako dolgo spi? je vprašal gospodar. Sedel je pri mizi ter jedel in ker je bil prišel zvečer pozno iz gostilne, ni vedel, da se je Francek še dolgo po „Zdravi Mariji“ potepal z drugimi dečki po vasi.

„Sama ne vem, kako da je danes tako zaspal“, ga je zakrivala mati. „Francišek, vstani, vstani!“

„Mamica, jaz danes ne grem v šolo, se je kujal deček.

„Moraš!“ je zapovedal oče. To bi bilo lepo da bi Novakov sin bil naznanjen pri slavnem glavarstvu, radi neopravičenih šolskih zamud. Vstani takoj!“

Deček je skočil iz postelje ter se leno oblačil. Da ni molil, to ni bilo mar ne očetu, ne materi.

„Tu imaš zajutrek“, je rekla mati ljubeznivo ter postavila pred sina lonček kave. „Hočem Ti nadrobiti, ali si bodeš sam?“

„Nadrobite mi Vi, pa ne kruha.“

„No torej ne! Tu imaš kos kolača!“

Ko je deček odjedel, začel se je igrati s psom.

„Pusti igrače in idi v šolo!“ je dejal oče.

Bilo je po zimi in zunaj je snežilo. Materi če je smilil njen ljubljencek.

„Ali oče, tako je slabo vreme, naj ostane danes doma“, je prigovarjala očetu.

„Kaj še! Jaz sem šolski svetovalec, kdo bode pazil na red, ako ne jaz? V šolo, takoj!“

Francek je torej vzel torbico in šel. Mati mu je dala nekoliko jabolk v žep.

Ko je odšel je rekel gospodar ženi: „Preveč daješ potuhe otrokom! V šolo mora hoditi, hočeš ali nočeš. Šola je šola! Tudi jaz sem hodil in zato nekaj znam.“

„Ali ta naš učitelj je zelo oster“. Pravi trinog za otroke.

„No, tako hudo ni — ako bi otroke kaj poskodoval, saj so zato zakoni!“ je pravi mož ter ponosno vzdignil glavo.

Opoludne je pribežal Francek domov ter že od daleč jokal. Imel je krvav nos.

„Kaj Ti je, za Boga?“ se je prestrašila mati.

„Trgovčev Nande mi je na hodniku nastavil nogo“, je tožil Francek.

„Ta razbojnik! Na katerem hodniku?“

„V šoli,“ je tožil Francek dalje ter jel še huje jokati, videč, da ga mati miluje.

„Tako, v šoli!“ je vskiiknila žena „A. kje je bil učitelj? To je res lep red! Od danes ne pojdeš več v šolo. Rajši bi te poslala h konjederču! Ubogo dete to si dobil rano! in jela je božati svojega ljubljence. No le čakaj, učitelj bo že slišal od očeta, k trgovki pojdem pa sama. Kaj misli, da smejo njeni paglavci Vas nabijati? Hočeš Francek košček klobase?“

„Da, je dejal deček in poskočil.

(Konec prihodnjic)

Zavodi Sv. Stanislava v Št. Vidu.

(Izvirno poročilo. — Poslal Št. E.)

Piščo uro hoda zahodno od Ljubljane stoji prijazna vas Št. Vid Slovenskemu ljudstvu, ki rado zahaja tu mimo na slovečo božjo pot k Mariji pomagaj na Brezje, je znana Šentviška cerkev, ki se odlikuje s svojim krasnim stolpom. Zadnja štiri leta pa je pozornost potujočega občinstva obračala na se krasna stavba, ki se ponosno dviguje proti nebu sredi ljubljanskega polja. Ptujec, ki se je peljal tu mimo, popraševal je radovedno, kaj pač pomeni ta veličastna stavba. In ljudstvo mu je odgovorilo: To so zavodi našega ljubljenega kneza in škofa namenjeni ukaželjni slovenski mladini; to je dom slovenske mladine.“

In ti zavodi so bili dne 21. m. m. slovesno blagoslovljeni in otvorjeni.

Kdor pozna razmere, v kojih se nahaja ljubljanski škof, kdor ve, kake ovire so se mu stavile pri tem podjetju, ta mora res občudovati vstrajnost, požrtvovalnost in energičnost škofovo. Zato pa se tega dneva ni veselil samo škof ampak veselilo se je tega dneva lahko vse slovensko ljudstvo, vsi tisti, katerim je res za narodno delo.

Ljubljančani so se pripeljali s posebnim vlakom; prišlo je mnogo ljudstva iz okolice in tudi

od daleč, posebno č g duhovniki so prihтели v obilnem številu. Videli pa smo tudi lepo število svetne inteligence. Videti je bilo da se vse ljudstvo veseli te slovesnosti kajti ves Š. Vid je bil v zastavah; tudi zavodi so bili lepo ovenčani.

Ko je Prevzvišeni blagoslovil zavod je imel slovesno sv. mašo č. g. prelat Flis; potem je pa Presviti v krasni dvorani stopil na oder in v navdušenih besedah opisal pomen te hiše Rekel je med drugim:

„Slovesno se otvarjajo danes ti zavodi, ker so delo vsega slovenskega ljudstva in so zanj velikanskega pomena. Tu dajem danes račun o svojem delovanju. Začel sem delo v trdnem zupanju na Boga; zanesel sem se na dobro slovensko ljudstvo. Imel sem veliko skrbi, bo se li vse gladko izteklo. No danes lahko rečem, da moja skrb ni bila zastonj. Zato pa se danes zahvaljujem vsem, ki so kaj pripomogli, da se je moja najsrčnejša želja izpolnila. Sprejeli smo za letos 97 gojencev, ko bo zavod plačan, sprejelo se bo več mladeničev brezplačno. V zavodu bomo vzgajali mladeniče v ljubezni do Boga in domovine; navajali se bodo na delavnost, pokorščinost in zatajevanje samega sebe; na ta način bomo vzgojili stanovitnih mož, kakoršnih rabi domovina. Za napredek zmote ne maramo, za napredek resnice bomo delovali z vsemi močmi. — Na ta način bomo delovali za slovenski narod, na ta način bomo koristili našemu ljudstvu. Da bi se kraljestvo božje širilo, to je namen teh zavodov. K Pomočnici Mariji sem se zatekel, ko sem jel vdejstvovati svoje srčne želje, k Njej se zatekam tudi danes in prosim:

„Pridi po Tebi
kraljestvo Jezusovo
k nam, o Marija.“

Burne ovacije delala je množica svojemu škofu v jasen dokaz kako srčno ga ljubi.

Govoril je nato še o zidavi stavbe arhitekt g. Jos. pl. Vancaš. Slednjič je Prevzvišeni povabil mnogo odlične gospode na kosilo, kjer so se še vrstili pozdravi, zahvale in napitnice.

Zgradba zavoda je res krasna, tako, da nudi vse kar se zahteva od najmodernejšega učnega zavoda. Stavba je preskrbljena s centralno kurjavo na nizkih tleh; tudi jedila v kuhinji se kuhajo s parom Pralnica, umetna pekarna so bogato s stroji opremljena, Dalje ima zavod lastno plinarno za razsvetljavo; vse stroje vodi bencinov motor s 12 kon. silami. Za zdravo pitno vodo je narejen poseben vodovod. Najmodernejše je urejena velika telovadnica, ki je 22 m. dolga, in kopalnice s 12 kopalnimi sobami. Ko bo zavod popolnoma dovršen, bo eden največjih v Avstriji, v kojem bo prostora za 400 gojencev.

Res hvaležen mora biti slovenski narod ljubljanskemu škofu, ki nam je ustvaril to slovensko kulturno ognjišče in vir prave omike. Razni ljudje so razvpili našega škofa po časopisih kot sovražnika vede in umetnosti; ti zavodi so nam priča in dokaz, da to ni res. Naš prevzvišeni knez in škof nam je začrtal pot, po kateri naj hodimo drugi. On nam je vzor, on nam je vzgled, da se da tudi preko takih ljudi, ki ne poznajo drugega kot kričanje in — sebe kaj storiti za svoje ljudstvo

Na materinem grobu.

Koledarček.

Oktober.

15. XVIII. pobinkoštna nedelja. Posvečevanje cerkva. (Evangelij: Jezus ozdravi mrtvoudnega.) Terezija, dev.; Avrelija, muč. — 16. ponedeljek. Gal, opat; Maksima, dev. — 17. torek. Hedvika, kraljica; Marjeta Alakok. — 18. sreda. Luka, evang. — 19. četrtek. Peter Alkantarski, spozn.; Ebin, opat. — 20. petek. Janez Kancijan, spozn.; Felicijan, muč. — 21. soboto. Uršula in tov., dev. muč.; Hilarijon. — Danes je zadnji krajec ob 1 uri 48' popoldne. Bodimo pripravljeni na deževno vreme — 22. XIX. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Prilika o kraljevi ženitnini.) Kordula, dev. muč.; Marija Soloma. — 23. ponedeljek. Severin, škof; Peter Pashozij. — 24. torek. Rafael, nadangelj; Kristina, muč. — 25. sreda. Krisant in Krišpin, muč.; Bonifac. — 26. četrtek. Evarist, pap. muč.; Lucijan in Marcel. — 27. petek. Frumencij, škof; Sabina, muč. — 28. sobota: Simon in Juda, ap.; Fidelij muč. Danes je mlaj ob 7 uri 55' zjutraj. Še ne bo lepega vremena.

Naša društva.

Za «Marijin Dom» se je nabralo od 16/8. — 19./9. 1903.

Neža Šumaj	94	—	Ana Saksida	15	20
Ivana Stefančič	108	50	Frančišek Kosec	141	—
Terezija Zobec	45	—	Ivanka Gaeta	48	—
Marija Birsa star.	33	60	Frančišek Gustin	73	—
Marija Cvelbar	42	10	Ana Butinar	73	40
Elizabeta Juh	69	18	Jožefa Pahor	36	20
Jožefa Katern	85	—	Marija Bizjak	37	25
Marija Stanič	34	—	Marija Švigelj	105	20
Kristina Novič	45	20	Neža Križaj	59	—
Marija Birsa mlaj.	10	—			

566 : 58

588 : 25

 $566 : 58 + 588 : 25 = 1154 : 83.$

Pristopili so čč. gg. p. n.:

kot dobrotniki po 100 Kr. M. S.

kot ustanovniki po 20 Kr.

Agata Jerič,
Anton Babnik,
Ana Kavčič,
Terezija Bremic,
Jožefa Malalan,
Marija Gustinčič,
Helena Bizjak,
Terezija Udrich,
Uršula Gombač,
Marija Brvar,

Helena Klevišar,
Katarina Erat,
Frančiška Bobič,
Ivanka Tonon,
Marija Dekleva,
Jerica Inglič
Ivana Švagelj,
Jožefa Cerkvnik,
Marija Zvanut,
Lucija Smolnikar,

Uršula Babič,
Antonija Kastelic,
Neža Kariž,
E. J. Kr. 50
Ana Butinar,
Marija Butinar,
Jožefa Stok,
Antonija Kariž,

kot redni udje po 2 Kr.

Frančiška Durjava, A. F. 3 Kr.

Marija Škrinjar 4 Kr.
Frančiška Bratuš,
Antonija Mlekuš 3 Kr.
Neža Besednjak,
Jožefa Kavs 5 Kr.
Marija Bergine,
Amelija Keržč,
Marija Kodela,
Justina Skodnik 5 Kr.
Marija Vodopivec 3 Kr.

Anton Doljak,
Frančiška Križnar,
Marija Skrt,
Katarina Kovačič.
France Sila 5 Kr.
Katarina Ahačič 3 Kr
Marija Ahačič 3 Kr.
Marija Bensa 10 Kr.
Jožefa Roncelj,
Marija Remeč,

Ana Wurzer,
Ernesta Sancin
Marija Cvelbar.
Jožefa Rožanc 5 Kr.
Štefan Stanič,
Marija Stanič 8 Kr.
Ivanka Godina 10 Kr.
Marija Cah 3 Kr.
Alojzija Mrcina,
Marija Križman,

(Prihodnjic nadaljevanje nabranih darov.)

Obrotno in konsumno društvo pri sv. Ivanu je dalo dne 1. t. m. blagosloviti svoje lepe prostore pri cerkvi, ki so prišli to poletje v njegovo last. Radi tega je uredilo društvo popoldne lep koncert, ki je vrlo uspel.

Tržaški pomožni odbor »krščansko-socijalne Zveze« se je sešel prvič dne 4. t. m. in se sestavil tako le: Frančišek Kosec predsednik; Ivan Slavec, podpredsednik; Ivan Tul tajnik; Anton Čok, blagajnik; Andrej Furlan in Jakob Ukmar, odbornika. Izrazila se je mej drugimi želja, naj bi osnovale Marijine družbe po naših krajih svoje lastne knjižice. Sicer pa pričakuje odbor nadaljnjih navodil od osrednjega vodstva »Zveze«.

Tudi Goričani so se začeli v smislu sklepa shoda v Mariboru (dne 4. sept.) čvrsto gibati. Tamošnji odbor je imenoval po d. želi takozvane dekanijske pododbore, ki naj skušajo v prvi vrsti ustanavljati in poživljati katoliška izobraževalna društva.

Slov. kat. izobr. društvo v Šturijah na Vipavskem si je nabavilo društveno zastavo. Dne 10. septembra je bila zastava blagoslovljena. Po blagoslovu pa se je vršil velik koncert, pri katerem so sodelovala skoraj vsa bližnja bratska društva. Nastopali so pevski zbori iz Šturij, Budanj, Cola, Vipave, Slapa in Kamenj ter tamburaški zbori iz Šent Vida, Kamenj in Cola. Vspored je obsegal celih 25 točk. Ponosa so se nam širile prsi ko smo videli, kako samovestno so nastopali naši fantje. kako blagglasno je donela z krepkih grl mila slovenska pesem. Še bolj smo se vzradostili, ko smo čuli umetno tamburanje. Človek bi ne verjel, da so isti fantje, ki danes udarjajo po milozvučnem instrumentu, še včeraj sukali v svojih rokah težko kmetsko orodje. Tukaj se je videlo, kje je prava omika, kje je pravi napredek.

Vspreh koncerta je bi popolen.

Kaj pravi politika ?

Avstrija-Ogrska. Državni zbor. Malo časa je trajalo zasedanje, pa bilo je zanimivo. Res, da zbornica ni stavila nobenega sklepa, ali v razpravi sta bili dve važni vprašanji: avstro-ogrška nagodba in volilna reforma. Vse avstrijske stranke brez izjeme so naglašale nujno potrebo, da se izvrši revizija, izpremema zakonov, ki določajo razmerje Avstrije do Ogrske. Kakor razpravo o reviziji nagodbe je povzročila ogrska kriza tudi razpravo o volilni pravici. Fejervary je mislil namreč ugnati opozicijo z razširjenjem volilne pravice. Temu pa so se uprli najvišji dunajski krogi in menda tudi ministrski predsednik Gauč. Zato pa je završalo vse proti Gauču. Vse ljudske stranke v zbornici so se izrekle za splošno volilno pravico. Izmed

Slovencev je govoril za njo dr. Šusteršič; osmešil se je pa govornik proti njej „liberalni“ vodja dr. Taučar. Zanimivo je bilo to zasedanje tudi za to, ker je pokazalo smešnost laških politikov. „Trst ali nič“, so kričali. Ker jim vlada in večina zbornice ni hotela dovoliti vseučilišča v Trstu, zato so se morali Lahi odločiti za — nič. Sami so prišli, da naj se stavi z dnevnega reda očka o vseučilišču v Roveretu, kar je zbornica z veseljem storila. Tržaški poslanci so odstopili, potem pa so zopet za vsak slučaj potegnili nazaj odpoved. — Umrli je na Dunaju slov. državni poslanec dekan Žičkar. Bil je navdušen Slovenec, neumorno delaven za svoj narod, nenavadno ljubezniv. N. v. m. p. — V petek je bilo zaključno za edanje, zborovati pa so začeli nekateri deželni zbori. V Pragi je bila na dan otvoritve dež. zbora mirna demonstracija za jednako, splošno volilno pravico. — V zadnjem zasedanju istrskega dež. zbora so laški poslanci obtruirali, ker je govoril vladni zastopnik hrvaški; zato je poklical namestnik Hohenlohe 3 hrvaške in 3 laške poslance, da bi omogočil zborovanje dež. zbora. Lahi niso hoteli odnehati, namestnik bo poskušal menda še enkrat. — Kranjski predsednik baron Hin je odšel, z njim je šel tudi grof Šafgoč, ki pride v Trst. Na mesto Heinovo je imenovan namestništveni predsednik iz Trsta, Schwarz, na Šafgočevo pa Korinski. Ali se bo vladalo sedaj na Kranjskem v korist ljudstva? — V Brnu so bili veliki izgredi. Nemci so demonstrirali zoper češko vseučilišče, ki jo zahtevajo Čehi v Brnu. Ali zbralo se je pa tudi nad 20.000 Čehov, da protestirajo proti nemski oholosti. Prišlo je do spopadov med Čehi in Nemci in ti spopadi so se ponavljali več dni. Razbijali so šipe po javnih lokalih, orožniki so streljali, ranjenih je bilo več oseb, en ranjenec je umrl. — Protor nam ne dopušča, da bi obširneje govorili o dogodkih na Ogrskem, saj so isti znani c. č. tateljem iz dnevnih listov. Dne 10. okt. je bila zopet seja drž. zbora, kateri pa ni bilo nobenega ministra. Predsednik prečita cesarjevo pismo v katerem naznanja, da odgodi zasedanje državnega zbora do 19. dec. ker ni bilo mogoče sestaviti ministertva iz večine. Proti odgodenju kot protiustavnemu protestira v imenu koalicije grof Andrassy. Tak protest je izšel tudi iz magnatske zbornice — Na Reki so zborovali hrvaški poslanci. Izdali so resolucijo, v kateri izražajo simpatije ogrski koaliciji. Da ne simpatizirajo Hrvatje z Dunajem, razumemo, toda, da se izražajo za Budapešto, to je uganka.

Druge države. V Moskvi so bili zopet hudi nemiri. Delavci so metali bombe na kozake. Mnogo oseb je ubitih, še več ranjenih. Podrobnosti se ne ve, ker je cenzura stroga.

* * * **NOVICE** * * *

Njega prevzvišenost knezonadškof goriški,

ANDREJ JORDAN

Goriška nadškofija je po treh letih in pol zopet brez višjega pastirja. V sredo, dne 4. t. m. predpodne je umrl prevzvišeni knezonadškof Andrej Jordan. Bolehal je sicer že delj časa na želodcu, vendar ga j. yzela smrt nenadoma vsled srčnih krčev. Še eno uro pred smrtjo je podpisoval uradne listine in imenoval pet župnikov.

Nj. Prevzvišenost knezonadškof Andrej Jordan se je porodil v Gorici dne 29. novembra l. 1845. in je bil sin gimnazijskega profesorja Filipa Jordana in Josipine roj. Vogrič. Po dokončanih gimnazijskih in bogoslovskih študijah v Gorici je bil v mašnika posvečen dne 6. junija l. 1868. Koj potem je postal katehet na mestnih goriških šolah. Pozneje ga je imenoval tednji knezonadškof dr. Golmayer za svojega kaplana in je potem opravljal službo škofijskega tajnika. Kmalu pa je bil imenovan za špirituala v tukajšnjem centralnem semenišču in je tu, ko je postal profesor dr. Flapp poreški škof, nekaj časa poučeval kanonično pravo, cerkveno zgodovino in pastoralko. Ko je bil l. 1886, tedanjemu stolni prost dr. Valussi imenovan za škofa v Tridentu, je postal pokojni knezonadškof njegov naslednik. Kot stolni prost izvoljen je bil dvakrat v Furlaniji za državnega poslanca. Bil je tudi član deželnega šolskega sveta.

Po smrti kardinala in knezonadškofa Jakoba Missie, ki je umrl 24. marca 1902, je imenoval Njeg. Vel. cesar tednjega goriškega p. ošta Andreja Jordana za goriškega knezonadškofa. Sv. oče papež pa je to imenovanje potrdil dne 9. junija l. 1902. in tako je bil Nj. Prevz. pokojni knezonadškof slovesno za goriškega knezonadškofa vstoličen dne 20. junija l. 1902.

V sredo pa se je dopadlo Vseuogočnemu Bogu, poklicati Njegovo blago dušo k sebi v večnost.

Prevzvišeni pokojnik je zapustil svojemu duhu ščini in verneemu ljudstvu lep zglede krščanskega vzornega življenja. Svoje premoženje je zapustil bodočemu škofijskemu dijaškemu semenišču z notranjo gimnazijo.

Logreb dne 10. t. m. je bil veličasten. V dilga je mil. g. škof poreški Flapp ob asistenci škofov ljubanskega, tržaškega krškega ter mons. Ferugio, škofa v Vicenci. Logreba se je udeležil tudi namestnik kneza Hohenlohe ter razne civilne, vojaške, šolske in druge oblasti. Duhoznikov je bilo blizu 250 iz tržaške škofije smo jih nasteli 14. Po sv. maši in opravljenih molitvah se je pomikal sprevod na staro pokopališče, kjer so položili mrtveca v škofijsko grobišče.

Prevzvišenega pokojnika priporočamo vsem v molitev.

(Kapiteljski vikar) za gorško nadškofijo je bil 6. t. m. izvoljen prečastiti gospod kanonik Ivan Wolf. Ta bo vladal škofijo do izvolitve in potrjenja bodočega nadškofa.

(Premeščanja in nameščenja v tržaško-koprski škofiji.) Č. g. Anton Josip Budin kaplan v Hrušici je imenovan župeupravitelj v Sočergi, ker je tamšnji mč. g. župnik Mihael Šobar umirovljen. — V Hrušici pa je poslan za kaplana č. g. novomeški A. Arbanasich.

(Nameščenje) je bil včeraj na župnijo Kršan dosedanji župnik v Savudriji, veleč. g. Anton Zidarič. Čestitamo!

(† O. Frančišek Doljak). V torek, dne 10. t. m. je umrl v Št. Andražu na Koroškem slovenskemu ljudstvu dobroznani dolgoletni misijonar o. Frančišek Doljak D. J. v 77. letu starosti. Koliko dobrega je storil pokojnik širom slovenske domovine na prižnici in v spovednici se ne da povedati. Bog bodi plačnik neutrudnemu misionarju!

(Umrl) je v Savodnjah na Goriškem tamošnji vikar č. g. Alojzij Kovačič v 31. letu svoje dobe. Radi njegove vsestranske ljubeznivosti se ga njegovi tržaški sošolci spominjajo gotovo, še prav dobro. N. v m. počiva.

(† Frančišek Marn) v Topukem na Hrvaškem je umrl dne 5. t. m. gimnazijski profesor

Fr. Marn. Bolehal je že dve leti, a pred nedavnim se ga je lotila srčna vodenica, ki je spravila sicer krepkega in delavnega moža v prežgo nji grob.

(Rojanska Marijina družba), v kojoj je bilo pred dobrim mesecem sprejetih 52 deklet, šteje sedaj že bridko izgubo. Dne 27. m. m. je zapustila to solzno dolino Filomena Piščane v 19. letu svoje dobe. Zapustila je vsem družabnicam lep zgled čistega krščanskega življenja. Pogreba se je udeležila vsa družba, koje pevski zbor je tudi pel žalostinke na domu in v cerkvi. Osmi dan po pogrebu je poskrbela družba sv. mašo zadušnico na Marijinem olta ju Naj v miru počiva, blaga Filomena.

(Petstoletnica.) 18. oktobra poteče 500 let, kar je bil po ojen mož, čegar delovanje je uplivalo na razvoj vesoljne zgodovine in je zato slavnoznan med omikanim svetom. Ta je bil Enej Silvij Piccolomini, pozneje papež Pij II. Za nas Slovence je še posebnega pomena ker je med našim narodom živel in delal. Bil je nekaj časa župnik v Starem trgu na Štajerskem, škof tržaški, ustanovil je ljubljansko škofijo, bil pozneje svetovalec cesarja Friderika III. Slovel je kot izvrsten jezikoslovec, izboren govornik in pesnik. Po smrti Kalista III. je postal 1458 l. papež. Vsa njegova skrb se je obračala na to, da bi uničil turško premoč v Evropi. Žal, da ni bil podpiran od evropskih vladarjev. Umrl je v Jakinu, ko je osebno vodil vojsko proti Turkom.

(Iz sv. Ivana) Po devetih letih je doživela naša fara dne 1. okt. zopet srečo, da je stopil prvič pred altar Gospodov jeden njenih sinov, in sicer č. g. M. Hušo. Ob lepem vremenu, ob mnogošte ilni udeležbi ljudstva se je vršila ta lepa slavnost. Domačini so olepšali pot in hiše, kjer se je pomikal sprevod. Med mašo je govoril čg. Ukmar. Vsa slovesnost je trajajala od 9. ure do 12 $\frac{1}{2}$. Kako ljubi naše ljuustvo svoje duhovnike in kako zlato srce ima za reveža, je pokazalo ta dan ko je poklonilo g. novomašniku, ki je sin uboge udove lepo podporo.

V vzgled postavljamo našim ljudem g. novomašnika in njegovo mater. Koliko je morala trpeti, kolikokrat si utrgati od ust, preden je videla svojega edinca pred oltarjem! Ne bilo bi pomanjkanja ne svetne ne duhovne slov. inteligence, ko bi hoteli okoličani tako skrbeti za svoje otroke, kakor je delala in se trudila novomašnikova mati. Bog daj še mnogo takih slov. mater in Bog živi tudi g. novomašnika!

Dne 8. okt. pa je priredita nova „Marijina družba“ veselico, namesto 24. sept., ki se ni mogla v šiti zaradi slabega vremena. Da-si ni bilo prav vgodno vreme in je bila veselica le malo naznanjena, se je je udeležilo vendar veliko domačega

ljudstva. Ve elice „Mar. dr.“ vlečejo; našim ljudem zlasti ugaja lepo petje in pa igre. Tudi to pot so dekleta pele kot slavčki. Hvala za to gre g. M. Baettotu. Nastopili so pa tudi cerkveni pevci s znano spretnostjo in oba zboru skupaj. Ploskanju ni bilo konca, ponavljati so morali zbori „Oj planine“ in „Nazaj v planinski raj.“ Za zabavo so pa poskrbele naše vrle igralke, ki so jako dobro predstavljale burko „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski.“ — Bodi na tem mestu izrečena zahvala vsem, ki so pripomogli, da je veselica tako dobro vspela, zlasti slav. obrtnemu društvu“ za brezplačno prepustitev prostorov.

(Občni zbor ruskoga kružoka) se je vršil dne 10 t. m. Predsednik gosp. Pogorelec je pozdravil navzoče in predstavil novo učiteljico, gospico Zorko Iljišno Bubalo in vladnega višjega komisarja Pertta.

Tajnica je poročala med drugim, da je prosto za učenje v minolem šolskem letu odstopil brezplačno g. dr. Rybař in tudi razsvetljav plačal sam. Tajnica se mu je prisrčno zahvalila v svojem poročilu in mu zaklicala iskren: Bog ga ohrani!

Končen je zaključila svoje poročilo z naslovom na one ki se mislijo vpisati. „Ali prosim vas“, je dejala, ne samo pričenjati, vpisati se in priti k par „urokom“ in potem izginiti! Vstrajajte vse leto! S tem, da se vas mnogo vpiše se odbor samo zavaja, da odloči več ur povka in si dela več stroškov. Letos si še najme sobo, ki jo bo treba plačevati. Ali, če ne jamčite, da boste zahajali in plačevali redno, odkodi naj vzamemo za stroške? Zatorej z isto vnemo začnimo in z isto vnemo nadaljujmo!*

Poročilo g. tajnice se je soglasno odobrilo in nato se je izvolil nov odbor: Predsednik: dr. Wilfam; tajnica ga. Marica Bartolova; blagajnica gca. Mankočeva; namestniki: gg. Pogorelec, Gregorič in Masle.

Tržaški Slovani! delajmo čast svojemu narodu — učimo se ruski! Koliko jezikov znaš, toliko glav veljaš! Ruski jezik je bogat, zvoneč in slovenskemu jako podoben. Njegovo bogastvo je svetovno znano in uče se ga pridno celo Nemci in Japonci! — Želeti je, da bi se ga učili posebno bratje Čehi, ki ne umejo slovenskega jezika in so prisiljeni občevati z nami v „blaženi“ nemščini. Toda, dosedaj, menim, ni med učenci ne enega Čeha! Bratje, ruščina naj nas zbliža, ruščina bodi naš tolmač!

Dostavljam, da je bilo meni v minolem letu učenje milega ruskega jezika le v veselje in zabavo!

Bivši ruski abecedar.

(Zavod svetega Nikolaja). Oskar je odbor zavoda sv. Nikolaja izročil vodstvo in notranjo upravo gosp. Mariji Žitnik, prejeli smo sledeče darove:

Gospica Milka 50 K, Gospa Zinka dr. Rybařeva 20 K, Źupanstvo Škofjaloka 20 K, prĉ. gosp. Fran Kosec, stolni kanonik v Trstu, kip M. boŹje in 10 K. Gospa Ema Bartelj 10 K, Gospica NeŹika Reven 10 K, prĉ. gospod Andrej Furlan, duh. pom. v Trstu, štiri slike in 5 K, preĉ. gospod Gregor Potokar, kaplan v St. JanŹu pri Ptuj. 5 K, gospica Jerica Mořkat 4 K, prĉ. gospod Mihael Barbiĉ, Źupnik Brdo (Istra) 2 K, gospica Urřika Kern 2 K, gospica Marija Volĉina 1 K, Gospica Lucija Pugelj 60 h. — Skupaj 139:60 K.

Vsem plemenitim gg. dobrotnikom in dobrotnicam izreka globoko in srĉno zahvalo Vodstvo.

(„Naša druřtva“) Pod tem naslovom smo zařeli priobĉevati v danařnji številki krřĉansko-socialno gibanje primorskih, posebno pa trŹařkih Slovencev.

(Pozor! — Takozvani Kaldejci) kroŹij, vnoviĉ tod, ter pobirajo milodare. Źandarmerija jim je za petami, ker do zdaj so bili vsi taki gostje spoznani za najhujše sleparije, dasi so skuřali izkazati se s priporoĉilom jeruzalemskega patrijarha. Duhovřĉino opozarjamo, da ne sme noben, tudi drŹavljan po Avstriji pobirati milodarov, ako nima v to dovoljenja notranjega ministerstva, misijonarji pa vrh tega dozvole rimske propagande.

(Ārtice). G. Ivan Baloh je izdal 184 strani obseŹno knjigo „Ārtice“. G. pisatelj je priobĉil v tej knjigi 30 izvirnih zanimivih Ārtic. Āisti dobiĉek je namenjen druŹbi sv. Cirila in Metoda. Cena 1 krono s pořtnino 10 v. veĉ. Kratke povestice iz nařega ljudstva z ozirom na dober namen ĉitateľjem toplo priporoĉamo.

(Slovenski stariři. pozor!) řolske sestre, ki pouĉujejo Źensko mladino v řoli sv. Cirila in Metodija v Trstu, kupile so si lastni dom. V njem otvorijo dne 1. novembra t. l. privaten zavod za pouk in odgojo slov deklic od 6. leta naprej. V zavodu se bodo pouĉevali razven vseh řolskih predmetov razni jeziki risanje, Źenska roĉna dela in godba. Vsprejemale se bodo tudi gospice trŹařkih druŹin v pouk o raznih roĉnih delih, akoprav so řoli Źe odrasle. — Natanĉna pojasnila in pogoji se izvedo v samostanu řol. sester: via Pasquale Besenghi řt. 6. — Na ta zavod se opozarjajo slov. stariři, kateri Źele preskrbeti svojim hĉerkam boljši omiko in skrbno vzgojo. — Opomnimo Źe to da hiřa stoji na hribu v ĉistem zraku, v zelo mirnem delu mesta, odkoder je krasen razgled na morje. Obdaja jo senĉnati vrt.

(Za Źivinorejo) je morda na slovenski zemlji najbolj prikladen kozjanski okraj na Źtajerskem. Tako se je izrazil strokovnjak g. potovalni uĉitelj Martin Jelovřek in je to tudi dokazala zadnja razstava goveje Źivine v Kozjem dne 2. t. m.

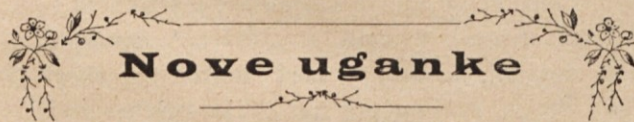
(Gospodova zadnja veĉerja). Spisal dr. Josip Somrek, duhovnik lavatinske škofije. (Ponatis iz „Voditelja.“) I zv. V Mariboru 1905. Str. X. 136. Cena vezani knjigi 2 K, po pořti 20 v. veĉ. Dobi se pri uredniřtvu „Voditelja“ in v Āirilovi tiskarni v Mariboru. Knjigo priporoĉamo gg. duhovnikom in zlasti Źe gg. bogoslovcem ker tako vsestranske in temeljite razlage o sv. evharistiji ne bodo nařli tako zlepa niti med nemřko teolořko literaturo, in ker je knjiga slovenska.

UGANKE.

Reřitev ngank priobĉenih v zadnji številki: 1) Turřica, 2) iskr. — Istra, 3) pred 8 leti.

Prav so jih veřili: Milkoviĉ Franĉiřek v Gropadi; Masle Marija v Ljubljani; Z. K. v sv. Antonu pri Kopru; Nabergoj JoŹef, dijak v Trstu; Lavrenĉiĉ Fr. v Devinu; Debevc Fr. na KoŹljeku in Vinko Vodopivec v Kamnjah.

Obljubljeno darilo bi prijel takrat Lavrenĉiĉ Fran v Devinu, ki se pa odstopil darilo v prid nařega lista. Hvala!

Nove uganke

- 1) Nař hlapec ĉrni menda nor je,
pod njivo hodi in jo orje,
a nima pluga nima brane;
moŹ moder je, kdor to ugame.

(Kralj Marica.)

2) Kaj ima vsak moŹ vedno pred oĉmi?

3) Grela na lice Źiva sem koŹa, grejem narobe starega moŹa

(řtevo Erman)

Āas zglasitve za navadno darilo do 24. t. m.

Listnica uredniřtva.

S o ř k i. Poslano burko smo hvaleŹno prejeli in pride na vr to. Āim veĉ izobraŹencev sodeluje pri listu, tem bolje. Bog plati! Lj. B. Opis Vaře doline nam bo vseĉ. O knjigi Vam odgovorimo v pismu precej, ko zvemo kaj gotovega.

Podpirajte „DruŹinskega
Prijatelja“ z naroĉnino!